

THÔNG TIN DÀNH CHO BÁO CHÍ

Hà Nội. 12.6.2019.

Chỉ số Công khai Ngân sách tỉnh (với tên viết tắt theo tiếng Anh là **POBI**), nhằm phản ánh mức độ công khai ngân sách tỉnh trên toàn quốc, lần đầu tiên được xây dựng ở Việt Nam vào năm 2017, và tiếp tục được phát triển trong năm 2018. **POBI** là công cụ giúp các tỉnh, thành phố có thể tham chiếu và đo đạc mức độ công khai, minh bạch trong quản lý NSNN và mức độ thực thi Luật NSNN năm 2015. POBI giúp tăng niềm tin của người dân và các đối tác phát triển trong việc quản lý ngân sách tại địa phương thông qua các khía cạnh: độ minh bạch, tính giải trình và mức độ tham gia về ngân sách. POBI là cũng là công cụ giúp cho Việt Nam thực hiện ngày càng tốt hơn nỗ lực cải cách hành chính và tài khóa, góp phần thực hiện cam kết với mục tiêu phát triển bền vững SDG 16 về minh bạch, giải trình có sự tham gia của người dân. Chính quyền địa phương cũng có thể sử dụng POBI để theo dõi, đánh giá mức độ công khai minh bạch về ngân sách nhằm nâng cao hiệu quả và hiệu lực quản trị tại địa phương mình.

Năm 2018 là năm thứ 2 liên tiếp có xếp hạng công khai ngân sách tỉnh. POBI 2018 bao gồm hai trụ cột: (i) về minh bạch công khai ngân sách; (ii) về sự tham gia của người dân. Năm 2018 là năm đầu tiên khảo sát POBI có thêm các yếu tố về sự tham gia. Điểm xếp hạng Minh bạch ngân sách được đánh giá với 65 câu hỏi dành cho trụ cột minh bạch với 9 loại tài liệu, trong đó có 7 tài liệu được quy định trong bắt buộc phải công khai theo Luật ngân sách Nhà nước 2015. Đồng thời, khảo sát cũng đánh giá tính đầy đủ, kịp thời, sẵn có và thuận tiện của các tài liệu về ngân sách địa phương.

Kết quả POBI 2018 cho thấy chỉ số trung bình về công khai ngân sách tỉnh đạt **51 điểm** trên tổng số 100 điểm quy đổi xếp hạng, cao hơn khá nhiều so với năm 2017 (chỉ số này trong POBI 2017 là 30.5 điểm). Điều này cho thấy mức độ công khai ngân sách nhà nước của 63 tỉnh/thành phố năm 2018 đã cải thiện hơn so với năm 2017. Tín hiệu đáng khích lệ đầu tiên là năm 2018, đã có **6 tỉnh** lọt vào nhóm **công khai ĐẦY ĐỦ** (Nhóm A, điểm xếp hạng từ 75-100), so với năm 2017 là không có tỉnh nào; có 27 tỉnh công khai **TƯƠNG ĐỐI**, thuộc nhóm B (điểm xếp hạng từ 50 đến dưới 75 điểm); 21 tỉnh công khai **CHƯA ĐẦY ĐỦ**, (Nhóm C, điểm xếp hạng từ 25 đến dưới 75), và chỉ có 9 tỉnh thuộc nhóm công khai **ÍT** (Nhóm D, điểm xếp hạng dưới 25). Khác với năm 2017, không còn tỉnh nào có điểm số POBI bằng 0. Điều này cho thấy đã có một sự dịch chuyển đáng kể trong việc tuân thủ công khai ngân sách trên cấp độ toàn quốc. Tuy nhiên, vẫn còn 32 tỉnh thành nằm dưới mức xếp hạng trung bình. Điều này cho thấy dù có nỗ lực rõ rệt nhưng vẫn còn khoảng 50% tỉnh thành cần tuân thủ và cải thiện mức độ công khai minh bạch ngân sách tỉnh.

POBI 2018 cho thấy sự khác biệt trong mức độ công khai ngân sách tỉnh giữa các vùng. Vùng Duyên hải Nam Trung Bộ và vùng Đồng bằng sông Cửu Long là hai vùng có điểm xếp hạng POBI trung bình cao nhất, lần lượt là 60.9 và 59.16 điểm, tiếp theo đó là vùng Đông Nam Bộ (54.37 điểm) và Đồng bằng sông Hồng (50.55 điểm). Vùng Bắc Trung Bộ có số điểm trung bình thấp nhất trong 7 vùng địa lý, chỉ đạt 40.33 điểm, tiếp đó là Trung du và miền núi Bắc bộ (42.9 điểm) và khu vực Tây Nguyên (46.3 điểm).

POBI 2018 cũng cho thấy số lượng các tài liệu ngân sách được các tỉnh công khai trong năm 2018 đã tăng so với 2017. Trong số 9 tài liệu ngân sách được tính điểm đánh giá trong khảo sát POBI, *Dự toán ngân sách* được HĐND tỉnh quyết định là tài liệu được công khai nhiều nhất. Có 59 tỉnh (93.6%) tỉnh có công khai tài liệu này, tăng thêm 8 tỉnh so với khảo sát POBI 2017 và có 39 tỉnh công khai đúng hạn, 16 tỉnh công bố đầy đủ.

Dự thảo dự toán trình HĐND tỉnh là tài liệu có sự thay đổi lớn nhất giữa POBI 2017 và POBI 2018. Với kết quả POBI 2018, có 47 tỉnh (73%) có công khai Dự thảo dự toán ngân sách trình HĐND tỉnh so với 27 tỉnh năm 2017 (42.9%). Tuy nhiên, chỉ có 29 tỉnh công bố công khai đúng thời gian quy định, 7 tỉnh công bố chậm (từ 15 đến 30 ngày) và 11 tỉnh công bố sau 30 ngày hoặc không xác định được chính xác thời điểm công bố. Có tới 16 tỉnh, tương đương với 27,0% không công bố công khai hoặc chỉ công khai nội bộ. Tổng số điểm xếp hạng cho việc công bố tài liệu Dự thảo dự toán ngân sách trình HĐND năm 2018 là 12,28 điểm trong tổng số 100 điểm quy đổi POBI 2018, trong hai tỉnh Hậu Giang và Hải Dương đạt điểm tối đa xếp hạng cho tài liệu này. Điều này cho thấy các tỉnh đã có trách nhiệm hơn trong việc công khai *Dự thảo dự toán ngân sách nhà nước* để người dân có thể tham gia vào quá trình thảo luận và quyết định dự toán ngân sách của tỉnh. Nhưng mục tiêu công khai Dự thảo dự toán ngân sách nhà nước để cho người dân tham gia ý kiến chưa đạt được vì vẫn còn 27% số tỉnh chưa công khai, hoặc công khai chưa đúng hạn. Điều này là dấu hiệu để các tỉnh về chủ động công khai hơn nữa và thúc đẩy sự tham gia của người dân thông qua tiếp cận tài liệu ngân sách.

Quyết toán ngân sách tỉnh năm 2017 là tài liệu ngân sách có số lượng các tỉnh công bố công khai nhiều thứ hai, chỉ sau Dự toán ngân sách tỉnh năm 2018. Có 52/63 tỉnh thành (chiếm 82.5% có công bố công khai loại tài liệu này. 5 tỉnh đạt điểm tối đa, mức điểm xếp hạng 15.8 điểm bao gồm: Bắc Ninh, Đắk Nông, Quảng Ninh, Tiền Giang và Trà Vinh. 38/63 tỉnh (chiếm tỉ lệ 60.3%) phản ánh đầy đủ 07 bảng biểu theo quy định.

Mức độ đầy đủ của các tài liệu ngân sách của POBI 2018 đã được cải thiện đáng kể so với POBI 2017. Tuy nhiên, chỉ có 10 tỉnh (chiếm 15.9% số tỉnh) công bố đầy đủ 13 biểu mẫu kèm theo Dự thảo dự toán ngân sách năm 2019 trình HĐND tỉnh và chỉ có 16 tỉnh (chiếm 25.4% số tỉnh) công khai Dự toán ngân sách tỉnh năm 2019 được HĐND tỉnh quyết định.

Báo cáo Tình hình thực hiện ngân sách tỉnh năm 2018 là loại tài liệu bắt buộc phải công bố công khai có tỉ lệ các tỉnh tuân thủ thấp trong số các tài liệu tính điểm POBI. Chỉ có 54% (35/63 tỉnh thành) có công bố công khai loại tài liệu này. Đặc biệt số tỉnh công bố đúng hạn giảm từ 21 tỉnh (33.3%) trong khảo sát POBI 2017 xuống còn 15 tỉnh (23.8%) năm 2018. Chỉ có 25 tỉnh (39%) công bố đầy đủ 3 bảng biểu quy định trong Tài liệu Báo cáo này.

Báo cáo ngân sách nhà nước dành cho công dân, tài liệu về kế hoạch đầu tư công không bắt buộc phải công khai theo như Luật ngân sách nhà nước năm 2015 nhưng cũng có tỉnh đã thực hiện công khai. Chỉ duy nhất thành phố Đà Nẵng công bố báo cáo này vào ngày 11/12/2018, nằm trong vòng 30 ngày sau khi HĐND cấp tỉnh ban hành Nghị quyết về dự toán NSNN năm 2019 của tỉnh. Điều này là dấu hiệu tích cực của các tỉnh về chủ động công khai hơn nữa và thúc đẩy sự tham gia của người dân thông qua việc người dân hiểu về ngân sách và tiếp cận tài liệu, thông tin về ngân sách kịp thời.

Kế hoạch đầu tư công giai đoạn 2016 - 2020 là tài liệu lần đầu tiên được đưa vào chấm điểm trong POBI 2018. Mức độ công khai tài liệu này của các tỉnh là ở mức tương đối đầy đủ, với 46 tỉnh thành (73% số tỉnh thành trên cả nước) có công bố loại tài liệu này. Có 39 tỉnh, tương ứng với 61.9% toàn bộ tỉnh thành trên cả nước công bố tài liệu Danh mục dự án đầu tư công đã được quyết định đầu tư trên địa bàn tỉnh năm 2019.

Trong 03 tài liệu không tính điểm POBI, gồm (i) Hướng dẫn xây dựng dự toán ngân sách cấp tỉnh năm 2019; (ii) Báo cáo tình hình nợ công của tỉnh năm 2017 hoặc 2018 và (iii) Kết quả kiểm toán ngân sách nhà nước, kết quả thực hiện các kiến nghị của Kiểm toán nhà nước năm 2017 hoặc 2018. Bắc Ninh là tỉnh đứng đầu danh sách các tỉnh công khai các loại tài liệu khuyến khích với 87.5 điểm. Một số tỉnh có thứ hạng tốt trong việc công khai các tài liệu khuyến khích như Thanh Hóa, Đắk Nông,

Hải Dương và Kom Tum (đều được 75 điểm/87.5 điểm xếp hạng tối đa). Chỉ có 3 tỉnh (Bình Định, Gia Lai và Hà Nam) công bố Kết quả kiểm toán ngân sách tỉnh, kết quả thực hiện kiến nghị của Kiểm toán nhà nước các năm 2016, 2017. Đây là dấu hiệu tốt thể hiện mức độ công khai ngân sách như như thông lệ tốt của quốc tế.

Về *tính dễ tiếp cận*, kết quả khảo sát POBI 2018 cho thấy có 62/63 tỉnh đã có chuyên mục công khai ngân sách trên cổng thông tin điện tử của UBND tỉnh hoặc Sở Tài chính tỉnh. Tuy nhiên, có nhiều tỉnh lại chưa đăng, hoặc không cập nhật các tài liệu ngân sách trong chuyên mục này mà lại đăng tại các chuyên mục khác của cổng thông tin điện tử hoặc trang liên kết.

Về mức độ tham gia của người dân cho thấy nhìn chung các tỉnh ÍT tạo điều kiện để người dân tham gia vào quá trình công khai minh bạch ngân sách. Số điểm quy đổi trung bình của 63 tỉnh thành phố là 34.35 điểm. Tỉnh Bắc Ninh đạt điểm số cao nhất với 66.6 điểm.

Việt Nam đang thực hiện các tiến bộ để cải cách tài chính công, góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng ngân sách của Chính phủ. Tăng cường tính minh bạch và công khai về ngân sách là một trong những nội dung quan trọng của lần cải cách này. Đã có nhiều cải thiện về loại tài liệu, nội dung, thời hạn và phương tiện để công khai tài liệu ngân sách. Sự cải thiện đáng kể của chỉ số POBI 2018 so với 2017 cho thấy các địa phương nâng cao ý thức trong công khai ngân sách qua hai năm. Tuy nhiên, các tỉnh, thành phố hoàn toàn có khả năng tiếp tục cải thiện được mức độ công khai ngân sách với tinh thần chủ động, trách nhiệm hơn, nhằm đảm bảo hiệu quả ngân sách, đồng thời có cơ chế cho người dân tham gia trong quá trình ngân sách thông qua việc hiểu và tiếp cận tài liệu về ngân sách kịp thời và đầy đủ.

POBI là một sáng kiến quốc gia, được thực hiện độc lập bởi các tổ chức nghiên cứu, phi lợi nhuận. Khảo sát **POBI 2018** được thực hiện chính bởi hai tổ chức thành viên của Liên minh Minh bạch Ngân sách (BTAP) là Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Viện nghiên cứu Kinh tế và Chính sách (VEPR), với sự hỗ trợ của tổ chức Oxfam, trong khuôn khổ dự án “Thúc đẩy công khai, minh bạch và sự tham gia của người dân vào quản lý ngân sách Nhà nước.” **POBI 2018** là khảo sát dựa trên bằng chứng về công khai các tài liệu ngân sách địa phương của toàn bộ 63 tỉnh, thành phố Việt Nam. Nguồn minh chứng là các tài liệu ngân sách tỉnh được công khai trên cổng thông tin điện tử của UBND, HĐND, Sở Tài chính và Sở Kế hoạch và Đầu tư của tỉnh theo đúng hạn định.

Xem toàn bộ báo cáo tổng quan POBI2018 và các tỉnh thành tại: www.ngansachvietnam.net

Để biết thêm chi tiết, xin liên hệ:

TS. Ngô Minh Hương
Trung tâm Phát triển và Hội nhập
Center for Development and Integration
(CDI)

Địa chỉ: Tầng 16, 169 Nguyễn Ngọc Vũ,
Quận Cầu Giấy, Hà Nội
ĐT: (84 24) 3538 0100
Website: www.cdivietnam.org

PGS. TS Nguyễn Đức Thành
Viện Nghiên cứu Kinh tế và Chính sách
Viet Nam Institute for Economic and
Policy Research (VEPR)

Địa chỉ: Phòng 707, Nhà E4, 144 Xuân Thủy,
Quận Cầu Giấy, Hà Nội
ĐT: (84 24) 37547506
Website: www.vepr.org.vn